Suojelupoliisi
Skyddspolisen

MUISTIO

10.12.2018

Eduskunta
Hallintovaliokunta

TURVALLISUUSSELVITYSLAIN SOVELTAMISESTA

Yleistä

Turvallisuusselvityslaissa (726/2014) säädetään useista selvityksen kohteen oikeussuojakeinoista sekä selvityksen hakijan oikeuksista ja velvollisuuksista.

Selvityksen hakijan tulee ilmoittaa etukäteen lain 4 §:n mukaan, mikäli toimeksiantotehtävään valittavasta, aiotaan teettää turvallisuusselvitys.

Lain 5 §:n mukaan selvityksen kohteen tulee antaa etukäteen kirjallinen suostumus selvityksen laatimiselle.

Lain 6 §:n mukaan selvityksen kohteella on oikeus saada tietää toimivaltaiselta viranomaiselta tieto siitä, onko hänestä tehty turvallisuusselvitys. Selvityksen kohteella on oikeus pyynnöstään saada toimivaltaiselta viranomaiselta turvallisuusselvityksen sisältämät tiedot.

Poikkeuksen muodostavat ne tiedot, joita luovutetaan niistä rekistereistä, joihin selvityksen kohteella itsellään ei ole tarkastusoikeutta kuten epäiltyjen rekisteri, Suojelupoliisin toiminnallinen tietojärjestelmä ja Pääesikunnan turvallisuustietorekisteri. Näiden rekistereiden osalta tarkastusoikeutta käyttää selvityksen kohteen puolesta tietosuojavaltuutettu.

Lisäksi turvallisuusselvityksen hakijan on ilmoitettava selvityksen kohteelle selvityksen lopputuloksesta. Jos selvitys on annettu kirjallisena, selvitys on annettava myös nähtäväksi tai pyydettäessä kopiona.

Turvallisuusselvitystä laadittaessa saadaan käyttää vain lain 25 - 30 §:ssä mainittuja tietolähteitä.

Edelleen laajaa turvallisuusselvitystä laadittaessa selvityksen kohde haastatellaan. Lisäksi laajan selvityksen kohteen läheisestä voidaan laatia perusmuotoinen turvallisuusselvitys. Laaja turvallisuusselvitys sisältää aina myös ulkomaansidonnaisuuksien tutkimisen.

Lain 28a §:n mukaan henkilön, josta laaditun henkilöturvallisuusselvityksen osana on selvitetty hänen ulkomaansidonnaisuuksiaan, on velvollinen ilmoittamaan selvityksen laatineelle viranomaiselle uusista tai muuttuneista ulkomaansidonnaisuuksistaan ilman aiheetonta viivytystä.

Selvityksen lopputuloksesta
Lain 32 §:ssä on käsitelty tietojen käyttörajoituksia.

Lain 42 §:n mukaan turvallisuusselvitys ei sido sitä, jonka käyttöä varten selvitys on laadittu. Lisäksi henkilöturvallisuusselvitykseen ei saa sisällyttää viranomaisen arviota selvityksen kohteena olevan henkilön nuhteettomuudesta, luotettavuudesta tai sopivuudesta virkaan tai tehtävään.

Lain 7 §:n mukaan henkilöturvallisuusselvityksen kohteella on oikeus tehdä huomautus haastattelun tai 28 §:ssä tarkoitetun henkilötietolomakkeen tietojen tarkistamismenettelyn yhteydessä esiin tulleista seikoista.

Eli ennen kuin toimivaltainen viranomainen antaa haastattelun tai selvityksen kohteen antamien tietojen perusteella kirjallista lausuntoa on selvityksen kohteella oikeus tutustua lausuntoon ja antaa siihen mahdollinen huomautus.

Selvityksen lopputulos perustuu aina tapauskohtaiseen harkintaan ja siinä peilataan selvityksessä ilmitulleita asioita haettavaan tehtävään nähden. *Onko juuri tällä teolla merkitystä kyseiseen tehtävään.*

Esimerkkejä kirjallisesti ilmoitettavista asioista

Huumausainerikokset lähtökohtaisesti aina.
"X.X on turvallisuusselvityshaastattelussa kertonut käyttävänsä säännöllisesti kannabistuotteita viihdetarkoituksessa."

"X.X on tuomittu Tampereen käräjäoikeudessa pp.kk.2017 kahden vuoden ja kolmen kuukauden ehdottomaan vankeusrangaistukseen huumausainerikoksesta."

Rikokset, joita voidaan pitää merkityksellisinä haettavaan tehtävään nähden.
"X.X epäillään syyllistyneen rattijuopumukseen pp.kk.2018 Helsingissä. Asian esitutkinta on vielä kesken Helsingin poliisilaitoksessa."

"X.X. on syyllistynyt perättömään lausumaan viranomaismenettelyssä pp.kk.2016 ja törkeään petokseen pp.kk.2016. X käräjäoikeus on tuominnut hänet 7 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen sekä ohessa 60 päiväsakkoon. Tuomio on lainvoimainen."

Toistuvat poliisilakiperusteiset kiinniotot, missä henkilö on ollut kykenemätön huolehtimaan itsestään.
"X.X. on otettu poliisilakiperusteisesti kiinni rikoksilta ja häiriöitä suojaamiseksi pp.kk.2017 Helsingissä, pp.kk.2017 Vantaalla sekä pp.kk.2018 Helsingissä."

Esteeseen päättyneet ulosotot.
"Helsingin ulosottovirastolta saadun tiedon mukaan henkilöllä on ulosottoperinnässä varattomuusesteeseen, suppean ulosoton esteeseen tai muuhun esteeseen päättynyt pp.kk.2016 - pp.kk.2018 välisenä aikana 20 eri ulosottoasiaa, joista hakijan saatavia korkoineen on maksamatta 86 009,26 euroa. Hakijoille on maksettu 2 228,82 euroa."

Ulosotot suhteessa maksukyvykkyyteen.
"Helsingin ulosottovirastolta saadun tiedon mukaan X.X:llä on ulosottoperinnässä vireillä 40 ulosottoasiaa, joista hakijan saatavia korkoineen on maksamatta yhteensä 102 678, 90 euroa. Hakijoille on maksettu 2 420,20 euroa."

Selvityksen kohteella on omaisuutta tai lähisukulaisia valtiossa, jota ei voida pitää demokraattisena valtiona.
"Selvityksen kohteella on sekä Suomen että maan X kansalaisuus. Kohde omistaa kiinteistön maassa X ja hänellä on siellä äiti, isoäiti ja isoisä, joita hän käy säännöllisesti tapaamassa."

Lopuksi
Suojelupoliisi ei ilmoita kaikkia selvityksessä esille tullutta tietoa, vaan tekee aina tapauskohtaisen harkinnan siitä, onko tieto merkitykseltään sellainen, että selvityksen hakijan on perusteltua saada kyseinen tieto esimerkiksi nimitysharkintaa tehtäessä. Keskeistä on esille tulleen teon tai tiedon luonne ja merkittävyys suhteessa selvityksen perusteena olevan tehtävän kannalta.

Lisäksi Suojelupoliisin harkintavallan käyttöä ohjaa turvallisuusselvityslain 11 §:n ja arviointikriteerilautakunnan suositukset.

Käytännössä turvallisuusselvityksen lopputuloksesta ilmoitettaessa ei tule ilmoitettavaksi tietoja, jotka ei olisi jo ennalta selvityksen kohteen tiedossa.

Pekka Aho
ylitarkastaja
Henkilöt-toiminnon päällikkö
Turvallisuusselvitysyksikkö